

Zakaj ljubimo drevesa?

(Spisal Ivan Z. Gabrovski.)

Kako se taja človeku veselja srce, ko se izprehaja lepega pomladanskega jutra po pisanih senožetih, zelenih travnikih in rodovitem polju! Neka nepopisna radost mu prepodi vse tužne misli, oko se mu zaiskri in razvedri obraz ob pogledu na cvetočo naravo... Osobito nas kar očara ona nepopisna milina, ki se nam razodeva v spomladni probujenosti po naših gozdih in vrtnih nasadih.

Ako stopimo v tihi in tajinstveni gozd, kako nekako lahko nam je pri srcu! Če poslušamo tisto skrivnostno šepetanje novega tako nežnega listja, zdi se nam, da čujemo pripovedovati pravljice, tako lepe in mične pravljice, kakoršne si morejo pripovedovati le bajeslovne osebe. V tem hipu pozabimo na vse bridkosti, ki so nas mučile. Zadovoljno in nebrizno sedemo na mehki mah in gledamo z radostnim očesom stvarstvo božje...

Nad nami širijo mogočni hrasti svoje krepke veje, kakor bi nam hoteli biti v zaščito. — Dà, saj je pa tudi vreden ta hrast-velikan, da bi ga smatrali svojim zaščitnikom! Ko pribuči silen vihar, ko stoka ob potoku slabotna vrba, ko se klanja ob beli cesti šibki topol — tedaj se hrast niti ne gane! Smelo in ponosno kljubuje ysem navalom vetrov in viharjev, in še celo njegove veje se ne menijo dosti zanje, saj so si v svesti, da so hčere mogočnega in neupogljivega očeta.

Kakor da bi hoteli posnemati krepkega svojega soseda, upirajo se še pritlikavi in grčavi gabri cvileči burji, vendar se njihove veje neznansko sumljivo majejo in hreščeče zadevajo druga ob drugo, posebno ako stoji bolj na samem. Da jim ljuti vihar ne polomi tankih vej, imajo se zahvaliti premodremu Stvarniku, ker jih je posadil med druga večja drevesa, da se ob njih krepkih vejah ubije njegova moč.

Nekoliko bolj na strani, kakor bi se sramovale svojih grčavih sosedov, pa se vzdigujejo tanke, vedno zelene smreke in jelke. Kako veličasten in objednem miloben je pogled na te ravne, košate in proti nebu kipeče vitke smreke in hoje. Zdi se nam, da hočejo njih vrhovi povedati in pokazati, odkod imajo svoj postanek in vir svoje veličastnosti.... In kako vonjavo, kako življenje razprostirajo okrog sebe! Dišeče njih veje obletavajo celi roji bučel in drugih, sladko strd srkajočih žuželk.

Ah, in tiste bele breze! Kako lepo se jim blišči bela barva med drugimi drevesi! Skoro bi izpremenili svoje mnenje in dobro sodbo o poprej imenovanih drevesih, ko gledamo njih nedolžno barvo; a hitro se pokesamo tega, ko vidimo, kako mučno in bolestno zacvili šibko deblo s pretankimi vejami ob najmanjšem vetru.

Blizu teh stoje zmršeni, viharja in vetrov vajeni bori. Kako se gibljejo, kako priklanjajo njihovi sključeni vrhovi svoje okleščeno in suho vejevje po volji slehernega vetra.

A najmikavnejšega pa še nisem imenoval. Oj, vas, tako brhko vzrastle in tako bujno zelene bukve, pač ne smem prezreti; saj si lepšega ne more želeti naše oko, kakor je vaše mlado, nežno zelenje v jutranjem solnčnem obsevu.

In čim dalje gledamo, temveč zanimivosti in lepote se nam odkriva v tem tihem in skrivnostnem gozdu. Nekaj nepopisnega, nekaj sladkega se

vzbuja v naših prsih, obdaja nas taka bajna in poetična lepota, katere ne moremo opazovati in uživati nikjer drugje. — Saj pravo lepoto in vrednost gozda občutimo še-le, kadar pogledamo otožni Kras, ki tako žalostno moli proti nebu svoje gole rame, belo pečevje, kakor da bi ga prosil, naj mu dá nazaj zeleno drevesno obleko.

Raj veselja v gozdu je pa seveda, ko se prvič oglasijo žgoleče pesmi njegovih drobnih, pernatih prebivalcev! Tedaj vam je v gozdu življenje! Zdi se, da je dobila najmanjša stvarica življenje. Od jutra do večera se neprestano glasi mična ptičja pesmica! In kako lepo to harmonuje z gozdno lepoto! Čisto naravno je, če mislimo v svojem navdušenem veselju, da sta se posestrili lepota gozda in miloba milih pesmic.

In vrtna drevesca, včasih edino upanje ubogega kmeta, ali niso tudi lepa v prvi pomladi? Skoraj bi jih bili prezrli ob svojem navdušenju za gozdna drevesa. Le pogledjmo, kako nadepolno razvijajo svoj rudeče-beli cvet, da njegov duh na daleč raznaša prijetno vonjavo! — Košata jablana stoji ponosno sredi vrta, pod njo pa skačejo vaški otročaji, se igrajo, včasih se pa že celo prepirajo o tem, kdo bo prvi jedel njen sočnati sad. Otožno opazuje bolj od strani gostovejata hruška to veselje, ker se ne more ponašati s tako živo-bojnim cvetjem kakor njena sosedka.

Nad vse se ponaša pa črešnja. Dasi nima žive boje, si je pa v svesti, da rodi ona prvi in otrokom posebno priljubljeni sad. Vsa bela stoji kakor mlada nevesta, ponosno kakor kraljica na visoki meji in vabi k sebi roj marljivih bučelic, ki pridno srkajo sladko strd iz njenega medenega cvetja.

In koliko nam koristijo drevesa! Dajejo nam najpotrebnejše: drva, pohištvo; iz lesa delamo visoke stavbe, močne ladije itd. itd., stvari, katerih je preveč, da bi vse našteval.

Tudi od dreves odpadlo listje je neprecenljive vrednosti. Jeseni ga kmetje pridno grabijo in vozijo na dom, da z njim po zimi steljejo živini. Tako se napravlja gnoj, s katerim gnojimo njive, da nam dajejo obilnejše pridelke. Listje je torej dvojne vrednosti: po leti nam dela prijetno, hladilno senco, vrhu tega je pa v posredni zvezi z našimi pridelki.

Nikar torej ne bodite zaspani v tem prekrasnem letnem času, — hitite ven v prelepo naravo! Nikar ne bodite slepi, da bi prezrli to čarobno lepoto, ki se sedaj tako bujno razvija; nikar ne bodite gluhi, da bi preslišali te omamljivo-lepe spomladne glase; nikar ne zapirajte mladega srca, da bi ne marali za toliko obilico nedolžnega veselja, ki vam ga nudi blagohotna Vesna s svojimi radodarnimi rokami! Ne glejte pa samo po tleh, marveč tudi na kvišku, na divno cveteče drevje in grmovje, in od tod naj se še višje povspne vaš duh, — do Njega, ki vam je podaril to spomladno veselje!

Le glej jo — pomlad ...

Le glej jo pomlad, kako prihaja,
Na lahno, nevidno, s smejočimi usti,
S seboj noseča pozdrav iz raja — —
Srce, ej pusti to 'zimo, pusti!

Ej pusti to zimo in daj ji slovo,
Daj solnčnim se žarkom ogreti;
Le glej jo, pomlad ti steza roko,
Hoteča obsuti te s cveti ...

Dražestna je, ne-li? In vso to ravan
Z veseljem, z življenjem preplavila bo,
Srce, ah vrzi se v ta ocean,
Morda pa pomlad te ozdravila bo ...

Josip Belš.